

Cvičení č. 3

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA PŘIROZENÉ REPRODUKCE OBYVATELSTVA V OKRESE

Sňatečnost, rozvodovost, potratovost

Tab.: Charakteristiky sňatečnosti a rozvodovosti

rok	území	S	sňatky	rozvody	HMS (‰)	HMR (‰)	IR
1985	ČR						
	okres						
1995	ČR						
	okres						
2005	ČR						
	okres						

$HMS = \text{sňatky} / S * 1000$

(HMS = hrubá míra sňatečnosti, S = střední stav obyvatelstva)

$HMR = \text{rozvody} / S * 1000$

(HMR = hrubá míra rozvodovosti, S = střední stav obyvatelstva)

$IR = \text{rozvody} / \text{sňatky} * 100$

(IR = index rozvodovosti)

Dále pro rok 2005:

Kolik sňatků na 1000 obyvatel

Podíl ženichů svobodných, rozvedených, ovdovělých

Podíly ženichů a nevěst ve věkových kategoriích 16-19 roků, 20-24 roků

U rozvodů dále: kdo byl navrhovatel, způsob ukončení

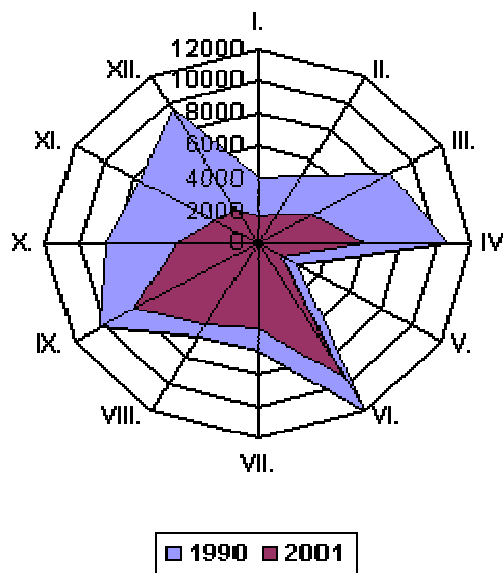
Opakování, pojmy, souvislosti:

Sňatečnost - rodina

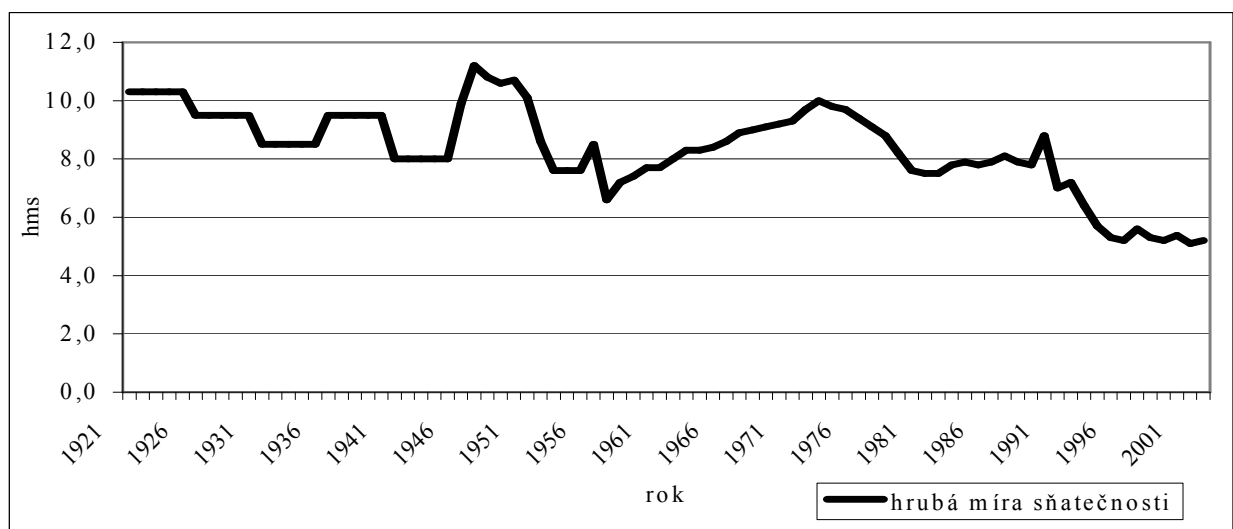
Další ukazatele sňatečnosti: podle věku, pohlaví

Graf č. 7

Sňatky podle kalendářních měsíců v letech 1990 a 2001

Vývoj sňatečnosti v ČR

Obr. 2: Vývoj hrubé míry sňatečnosti v ČR v období let 1921-2002

Pramen: Pohyb obyvatelstva v České republice za rok 2002 (www.czso.cz)

Tab. 2: Průměrný věk mužů při prvním sňatku

Stát	Rok				Stát	Rok			
	1980	1990	1995	2000		1980	1990	1995	2000
Belgie	24	26	27	28	Slovensko	26	27	28	.
ČR	.	24	25	27	Slovensko	24	25	25	.
Dánsko	27	30	31	32	Finsko	26	27	29	30
Německo	26	28	29	30	Švédsko	29	30	31	32
Estonsko	.	25	26	27	Velká Británie	25	27	28	29
Řecko	28	29	30	.	Island	26	29	30	32
Španělsko	26	28	29	30	Lichtenštejnsko	.	.	.	31
Francie	25	28	29	30	Norsko	26	29	30	.
Irsko	27	28	30	.	Švýcarsko	27	29	30	30
Itálie	27	29	30	30	Bulharsko	24	25	26	.
Kypr	.	.	.	29	Rumunsko
Lotyšsko	.	24	25	27	Albánie
Litva	.	24	24	26	Bosna a Hercegovina
Lucembursko	.	27	29	30	Chorvatsko	.	27	27	28
Maďarsko	24	24	25	.	Makedonie	.	.	.	27
Malta	Srbsko a Černá Hora	.	.	.	28
Nizozemsko	25	28	29	30	Kanada	.	28	29	.
Rakousko	26	27	29	30	USA	.	27	.	.
Polsko	Japonsko	28	28	.	.
Portugalsko	25	26	27	27					

Pramen: Copyright © Eurostat. All Rights Reserved.

Kohabilitace

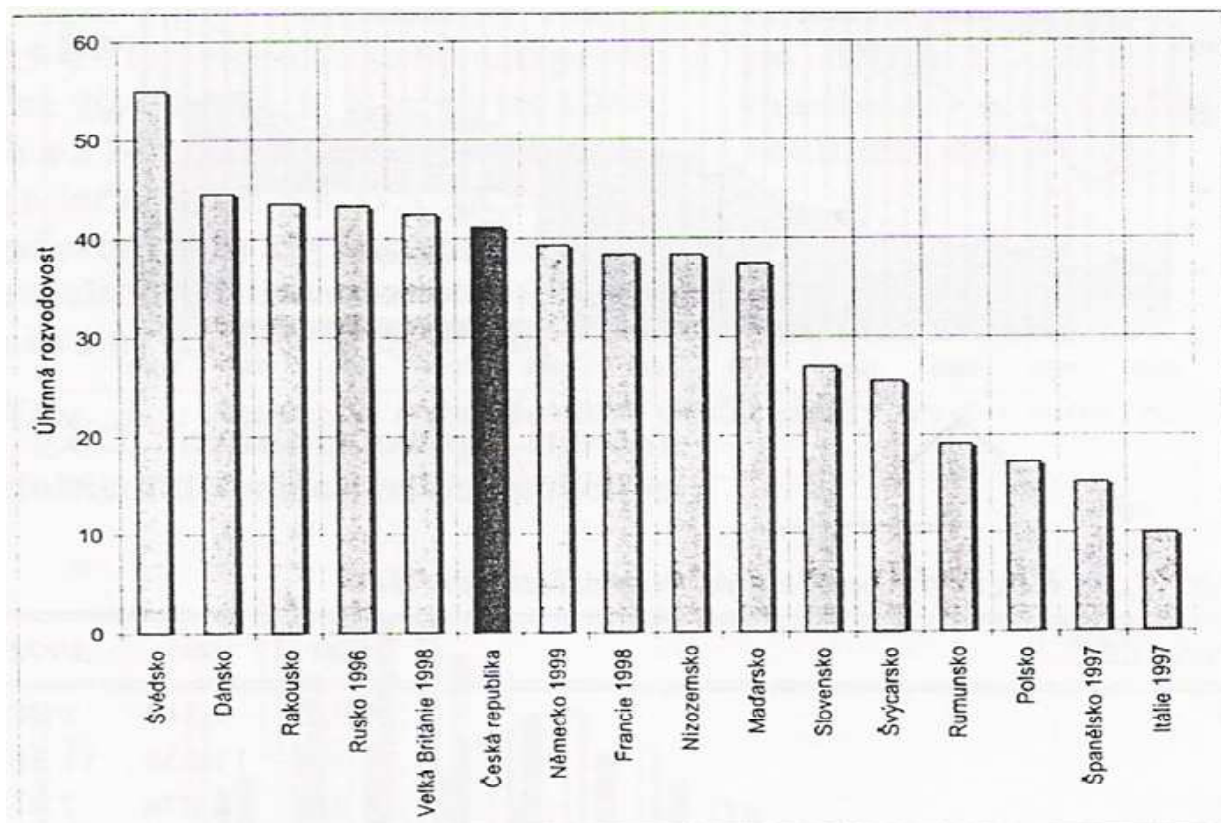
Tab. 6: Kohabitace podle věku a rodinného stavu v ČR v roce 1999 (v %) *)

Rodinný stav partnerů	Rozložení (%)	Délka (roky)	Věková skupina	Rozložení (%)	Délka (roky)
Svobodný (á)	54,3	3,0	18-29	48,9	2,3
Rozvedený (á)	41,0	6,5	30-49	32,4	5,3
vdovec (vdova)	4,7	.	50-69	18,7	9,4
Celkem	100,0	4,5	celkem	100,0	4,5

*) nesezdaná soužití představovala 5,8% ze všech domácností

Pramen: Deset let společné transformace v České a Slovenské republice, 1999

Rozvodovost: opakování, pojmy, ukazatele, mezinárodní srovnání, vývoj, důsledky pro strukturu

Obr. 1: Úroveň úhrnné rozvodovosti ve vybraných evropských zemích v roce 2000 (není-li uvedeno jinak)

Pramen: Z. PAVLÍK a kol., Populační vývoj ČR 1990-2002, UK Praha, 2002, s. 33

Tab. 1: Hrubá míra rozvodovosti (v ‰) ve vybraných státech

Stát	Rok				Stát	Rok			
	1980	1990	1995	2000		1980	1990	1995	2000
Belgie	1,5	2,0	3,5	2,6	Slovensko	1,2	0,9	0,8	1,1
ČR	2,6	3,1	3,0	2,9	Slovensko	1,3	1,7	1,7	1,7
Dánsko	2,7	2,7	2,5	2,7	Finsko	2,0	2,6	2,7	2,7
Německo	1,8	1,9	2,1	2,4	Švédsko	2,4	2,3	2,6	2,4
Estonsko	4,1	3,7	5,2	3,1	Velká Británie	2,8	2,9	2,9	2,6
Řecko	0,7	0,6	1,0	1,0	Island	1,9	1,9	1,8	1,9
Španělsko	0,0	0,6	0,8	1,0	Lichtenštejnsko	0,8	0,9	1,2	.
Francie	1,5	1,9	2,1	.	Norsko	1,6	2,4	2,4	2,2
Irsko	.	.	.	0,7	Švýcarsko	1,7	2,0	2,2	1,5
Itálie	0,2	0,5	0,5	0,7	Bulharsko	1,5	1,3	1,3	1,3
Kypr	0,3	0,6	1,2	1,7	Rumunsko	1,5	1,4	1,5	1,4
Lotyšsko	5,0	4,0	3,1	2,6	Albánie	0,8	0,8	0,7	.
Litva	3,2	3,4	2,8	3,1	Bosna a Hercegovina	0,6	0,4	.	.
Lucembursko	1,6	2,0	1,8	2,4	Chorvatsko	1,2	1,2	0,9	1,0
Maďarsko	2,6	2,4	2,4	2,3	Makedonie	0,5	0,4	0,4	0,7
Malta	0,0	0,0	0,0	.	Srbsko a Černá Hora	1,2	1,0	0,8	0,8
Nizozemsko	1,8	1,9	2,2	2,2	Bělorusko	.	.	.	4,3
Rakousko	1,8	2,1	2,3	2,4	Kanada
Polsko	1,1	1,1	1,0	1,1	USA
Portugalsko	0,6	0,9	1,2	1,9	Japonsko	.	.	1,6	.

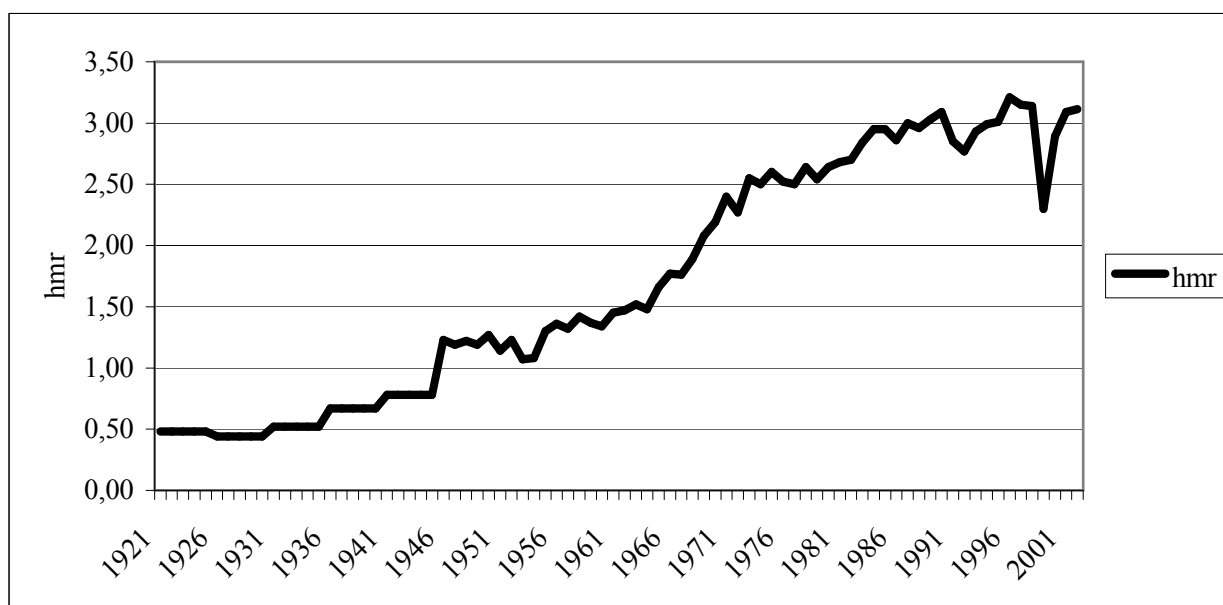
Pramen: Copyright © Eurostat. All Rights Reserved.

Tab. 3: Průměrná délka rozváděných manželství ve vybraných státech

Stát	Rok				Stát	Rok			
	1980	1990	1995	2000		1980	1990	1995	2000
Belgie	13,6	14,6	14,0	14,1	Slovinsko	.	.	.	12,3
ČR	Slovensko	.	.	.	11,4
Dánsko	11,1	12,0	11,9	12,3	Finsko	12,0	13,0	13,1	13,6
Německo	9,7	11,6	12,0	12,1	Švédsko	12,0	12,4	12,3	12,6
Estonsko	.	.	.	9,5	Velká Británie	12,1	11,2	11,2	.
Řecko	15,1	11,7	11,7	.	Island	11,0	13,1	14,7	14,1
Španělsko	.	14,8	16,1	.	Lichtenštejnsko
Francie	12,2	13,0	13,2	13,3	Norsko	13,0	13,1	13,4	14,0
Irsko	Švýcarsko	11,7	12,2	12,7	13,9
Itálie	20,4	16,4	19,1	.	Bulharsko	.	.	.	9,8
Kypr	.	.	.	11,5	Rumunsko	.	.	.	9,3
Lotyšsko	.	.	.	10,0	Albánie
Litva	.	.	.	11,2	Bosna a Hercegovina
Lucembursko	12,0	13,6	12,9	12,2	Chorvatsko	.	.	.	12,1
Maďarsko	.	.	.	10,7	Makedonie	.	.	.	8,5
Malta	Srbsko a Černá Hora	.	.	.	9,9
Nizozemsko	12,8	12,5	12,1	13,0	Bělorusko
Rakousko	9,5	10,0	10,9	11,7	Kanada
Polsko	.	.	.	11,0	USA
Portugalsko	16,0	14,1	14,5	14,5	Japonsko

Pramen: Copyright © Eurostat. All Rights Reserved.

Vývoj rozvodovosti v ČR

Obr. 2: Vývoj hrubé míry rozvodovosti v ČR v období let 1921-2002

Pramen: Pohyb obyvatelstva v České republice za rok 2002 (www.czso.cz)

Struktura rozvodovosti

Tab. 5: Evidované příčiny rozvratu rozvedených manželství (v %)

Příčina rozvratu	Na straně muže			Na straně ženy		
	1990	1995	2000	1990	1995	2000
neuvážený sňatek	5,6	4,4	2,2	5,6	4,5	2,2
alkoholismus	10,3	9,4	5,8	0,9	0,7	0,5
nevěra	15,0	12,9	8,0	13,2	10,5	5,6
nezájem o rodinu (včetně opuštění rodiny)	7,6	7,3	5,3	2,5	1,8	1,2
zlé nakládání, odsouzení pro trestný čin	2,7	2,1	1,6	0,1	0,2	0,1
rozdíl povah, názorů a zájmů	40,5	48,8	47,0	40,5	49,9	49,1
zdravotní důvody	1,0	0,5	0,3	1,3	0,5	0,3
sexuální neshody	2,7	1,7	0,6	2,7	1,7	0,6
ostatní příčiny	7,9	9,3	22,3	9,4	12,6	26,6
soud nezjistil zavinění	6,8	3,7	6,9	23,8	17,5	13,7

Pramen: Z. PAVLÍK a kol., Populační vývoj ČR 1990-2002, UK Praha, 2002, s. 34

Tab. 9: Hrubá míra rozvodovosti podle velikostních skupin obcí

Počet obyvatel v obci	1990	1995	2000
Do 499	.	1,71	1,84
500 – 999	.	1,88	1,94
1 000 – 1 999	1,77	2,14	2,20
2 000 - 4 999	2,30	2,56	2,50
5 000 – 9 999	2,85	2,94	2,83
10 000 – 19 999	3,44	3,32	3,22
20 000 – 49 999	3,69	3,68	3,51
50 000 – 99 999	4,04	3,89	3,56
100 000 a více	3,82	3,57	3,33
Celkem	3,09	3,01	2,89

Pramen: www.czso.cz

Rozvodovost podle délky manželství, regionální diference
rozvodovosti

Potratovost

Opakování: definice, druhy potratů, souvislost s jinými faktory, vývoj potratové legislativy,

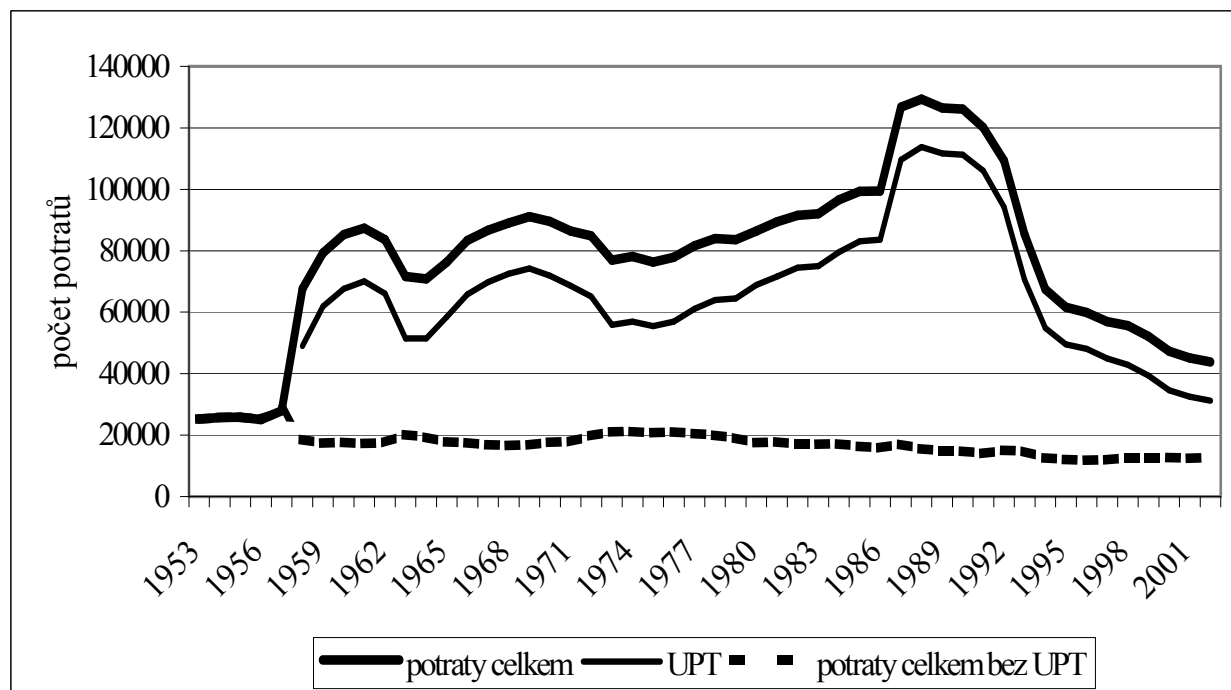
Tab.: Potratovost v okrese

rok	území	N	potraty		IP	
			celkem	UPT	celkem	UPT
1985	ČR					
	okres					
1995	ČR					
	okres					
2005	ČR					
	okres					

$IP = \text{potraty} / N * 100$

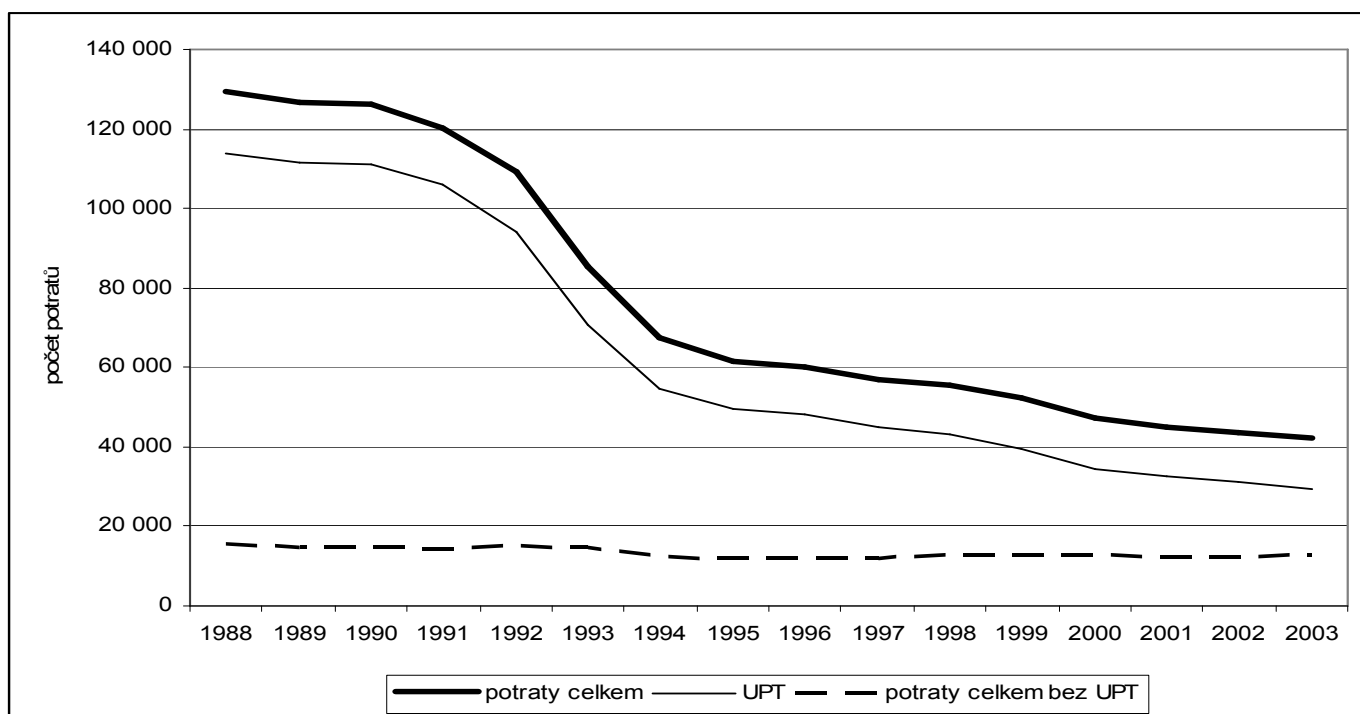
(IP = index potratovosti, N = počet narozených)

UPT = uměle přerušená těhotenství

Obr. 1: Vývoj počtu potratů v ČR v období let 1953-2002

Pramen: Pohyb obyvatelstva v České republice za rok 2002 (www.czso.cz)

Obr. 2: Vývoj počtu potratů v ČR v období let 1988-2003

Pramen: Pohyb obyvatelstva v České republice za rok 2003 (www.czso.cz)

Tab. 2: Úhrnná umělá potratovost ve vybraných evropských zemích kolem roku 1990 a 2000

Stát	2000	1990	Podíl žen do 25 let (%) ^{*)}	Stát	2000	1990	Podíl žen do 25 let (%) ^{*)}
Belgie	0,18 (1998)	.	45,0	Velká Británie	0,51 (1998)	0,41 (1992)	52,5
Španělsko	0,19 (1999)	0,13	44,1	Švédsko	0,56	0,65	42,8
Německo	0,24 (1999)	0,20 (1992)	38,1	Slovinsko	0,58	0,96	29,8
Nizozemsko	0,25	0,18 (1992)	43,9	Litva	0,59	.	30,7
Itálie	0,33 (1998)	0,40	32,4	Maďarsko	0,83	1,22	35,5
Finsko	0,33 (1999)	0,34	45,2	Lotyšsko	1,04	.	33,2
Francie	0,36 (1997)	0,37 (1992)	37,4	Bulharsko	1,25 (1999)	2,37	37,7
Dánsko	0,45 (1999)	0,50 (1992)	38,1	Estonsko	1,33	.	36,8
Slovensko	0,45	1,23	28,8	Rumunsko	1,51	6,07	29,2
ČR	0,47	1,54	28,7	Bělorusko	2,04 (1997)	.	35,6
Norsko	0,49	0,49 (1991)	48,7				

Poznámky: ^{*)} podíl na úhrnné umělé potratovosti kolem roku 2000

kromě ČR a SR jsou ukazatele počítány z měr umělé potratovosti za pětileté věkové skupiny žen

Pramen: Z. PAVLÍK a kol., Populační vývoj ČR 1990-2002, UK Praha, 2002, s. 55